

Motion till riksdagen 2013/14:Fö216

av Lise Nordin m.fl. (MP)

Ompröva försvarets vindkraftsstopp

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ompröva Försvarsmaktens vindkraftsstopp för att låta vindkraften samexistera med försvaret.

Inledning

Försvarsmaktens vindkraftsstopp är ett av de största hindren för att nå Sveriges potential för vindkraft. Försvarets stoppområden har vidgats sedan riksdagen senast behandlade frågan. Halva landytan i södra Sverige omfattas idag av försvarets vindkraftsrestriktioner. Stora ekonomiska värden och en betydande andel förnybar el står på spel. Den utredning som Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, har presenterat visar att det omfattande stopp för vindkraft som svenska försvaret infört saknar motsvarighet i andra länder.

Försvarets vindkraftsrestriktioner

År 2010 återopade Försvarsmakten sitt veto och införde vindkraftsförbud i en godtycklig radie av 40 kilometer runt sina flygplatser. Därefter har området vidgats, och även MSA-ytor (en cirkel med radien 55 kilometer runt en flygplats), skjutområden och områden omkring väderradarstationer utesluter idag vindkraft. Olyckligtvis är detta ofta områden där vindförhållandena är som bäst.

I samband med införandet av stoppområdena började Försvarsmakten att överklaga redan lämnade tillstånd (de flesta PBL-ärenden från tiden före 2009) som man tidigare inte hade haft några invändningar mot. Får Försvarsmakten rätt ska vindkraftverken rivas. Flera av dessa ärenden har överklagats

Fel! Okänt namn på

ända till regeringen som ofta har gått på försvarets linje fullt ut. Utan att ifrågasätta om enstaka tillkommande vindkraftverk kan påverka Försvarmaktens verksamhet. Utan att väga in hänsyn till sökandes rätt till rättssäkerhet och förutsebarhet i processen.

Försvarmakten har tidigare motiverat beslutet med att radarsystemet till JAS-planen samt signalspaningen skulle påverkas negativt av vindkraftverk. Dock har tillverkaren av radarsystemet Saab Aircraft uttalat offentligt att eventuella problem kan lösas tekniskt. Någon liknande situation tycks inte heller finnas i andra länder. Totalförsvarets forskningsinstitut FOI har haft uppdraget att göra en internationell jämförelse i frågan om militär verksamhet och vindkraft. Rapporten som kom i slutet av 2011 visar att det svenska försvaret skaffat sig spelrum omkring flygbaserna som inte liknar förhållandena i något annat land. Utredningen kunde heller inte redogöra för skäl till varför det svenska försvaret har så stora restriktioner kring vindkraft.

Inför näringsutskottets resa till Brasilien hösten 2011 besökte Försvarsdepartementet och Saab utskottet med information om den pågående stridsflygplansupphandlingen och argumenten till varför Brasilien skulle välja JAS Gripen. På frågan om Brasilien hade informerats om att valet av JAS Gripen negativt kan påverka möjligheten till vindkraftsutbyggnad gavs svaret att det inte är ett problem i Brasilien. Försvarmaktens oförmåga att samexistera med vindkraft tycks vara ett rent svenskt fenomen. Vindkraft är en alltmer vanlig företeelse i hela världen och ett modernt flygvapen bör kunna hantera dessa vindkraftverk.

Stora värden på spel

Försvarmaktens vindkraftsrestriktioner utgör ett allvarligt hot att nå det uppsatta planeringsmålet om 30 TWh vindkraft till år 2020. Idag producerar vindkraften totalt cirka 8 TWh. Västra Götaland är den region som är hårdast drabbad. En uträkning av Power Väst visar att det är vindkraftsinvesteringar motsvarande 14 miljarder kronor som försvaret stoppar. Det handlar om minst 39 parker med sammanlagt mer än 385 vindkraftverk som skulle kunna generera drygt 2,8 TWh/år, vilket nästan motsvarar en av Sveriges mindre kärnkraftsreaktorer. Hittills har vindkraftsprojektörerna investerat närmare 60 miljoner kronor i dessa projekt. Försvarmakten har i ett tidigt skede sagt ja till projekten men sedan ändrat sig. Omvandlat i arbetstillfällen är det drygt 2 000 årsarbeten som regionen går miste om.

I Blekinge finns planer att bygga en havsbaserad vindkraftspark, Blekinge Offshore, som omfattar 700 vindkraftverk som beräknas ge hela 8 TWh i årsproduktion. Investeringen uppgår till 50 miljarder kronor och bedöms ge 200 arbetstillfällen direkt samt säkra 2 000 arbeten inom basindustrin. Försvaret motsätter sig idag projektet och hänvisar till sin verksamhet i Ronneby och Karlskrona.

Försvarets krav om hänsyn till vindkraft

I juni 2006 antog riksdagen propositionen ”Miljövänlig el med vindkraft – åtgärder för ett livskraftigt vindbruk”. I propositionen betonas vikten av att kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter aktivt bidrar till att förbättrade förutsättningar för planering av en lokalt förankrad, förnybar och långsiktigt hållbar elproduktion från vindkraften.

I förordning 2007:1266 ålägger regeringen Försvarsmakten uppdraget att bidra till att nå målet om vindkraftsutbyggnad. 5 b § ”Försvarsmakten ska till Regeringskansliet årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft.”

Försvarsmakten har ett uppdrag att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft men motverkar aktivt och konsekvent ovan nämnda proposition och förordning. De försvårar mer än bidrar till att nå målet om vindkraftsutbyggnad. Det är allvarligt.

Regeringen har vid flera tillfällen försökt styra Försvarsmakten mot att agera i överensstämmelse med lagstiftningen. Hittills har Försvarsmakten själv fått utreda konsekvenserna för den egna myndighetens verksamhet. Det har inte fungerat.

Försvarsmakten får yttra sig inför alla beslut om att tillåta etablering av vindkraftverk. Genom sin starka ställning i miljölagstiftningen har Försvarsmakten i praktiken fått vetorätt mot nya vindkraftverk. Denna vetorätt används flitigt, ofta med vaga hänvisningar till ”rikets säkerhet” när en vindkraftsetablering stoppas. Detta gör det omöjligt att pröva rimligheten i Försvarsmaktens ställningstagande och hindrar också vindkraftsprojektören från att förändra vindparkens utformning för att på så sätt kunna få den godkänd.

Med försvarets ökande anspråk på användning av markområden ter det sig som motiverat med en mer preciserad och snävare syn på vad som i dessa sammanhang kan anses ligga i begreppet ”rikets säkerhet”. När två riksintressen står mot varandra kan det inte vara rimligt att Försvarsmakten ska ha tolkningsföreträde för vilket riksintresse som ska gälla.

Försvarsmaktens vindkraftsstopp behöver omprövas för att låta vindkraften samexistera med försvaret. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 26 september 2013

Lise Nordin (MP)

Peter Rådberg (MP)

Stina Bergström (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Annika Lillemets (MP)

Jan Lindholm (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Tina Ehn (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Jonas Eriksson (MP)